

Διονύσιος Δ. Σπινέλλης
Ομότιμος Καθηγητής Ποινικού Δικαίου, Παν/μιο Αθηνών

ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ
Άρθρα 361-369 ΠΚ

4η έκδοση

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Άρθρα 361-369 ΠΚ

Ποινικό Δίκαιο - Ειδικό Μέρος - Εγκλήματα κατά της τιμής - Άρθρα 361-369 ΠΚ
Διονύσιος Δ. Σπινέλλης

ISBN 978-960-562-435-4

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Θεόδωρος Μαστρογιάννης
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Θεώνη Χαραλαμπίκη
Παραγωγή:	NB Production AM210715M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομιάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

Διονύσιος Δ. Σπινέλλης
Ομότιμος Καθηγητής Ποινικού Δικαίου, Παν/μιο Αθηνών

ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Άρθρα 361-369 ΠΚ

4η έκδοση

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Criminal Law, Special Part: Libel and slander - Articles 361-369 Penal Code
Dionysios D. Spinellis

ISBN 978-960-562-435-4

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

© 2015, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα εγκλήματα κατά της τιμής απασχολούν πολύ τα δικαστήρια τα τελευταία χρόνια. Ενδεικτικά αξίζει να σημειωθεί, ότι κατά πρόχειρο υπολογισμό, το έτος 2014 έχουν εκδοθεί 26 αποφάσεις των ποινικών τμημάτων του Αρείου Πάγου επί υποθέσεων σχετικών με αυτά τα εγκλήματα. Εξάλλου, έχουν εκδοθεί και περίπου 17 αποφάσεις των πολιτικών τμημάτων του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε υποθέσεις προσβολής της προσωπικότητας και της τιμής, και η νομολογία των δικαστηρίων έχει παρουσιάσει σημαντικές εξελίξεις στα θέματα αυτά.

Η αύξηση των σχετικών πολιτικών δικών προφανώς οφείλεται στο ότι οι εμφανιζόμενοι ως παθόντες εγκλημάτων κατά της τιμής συχνά τις προτιμούν, αντί να επιδιώξουν την τιμωρία του δράστη προσβολής της τιμής τους στην ποινική διαδικασία, για πολλούς λόγους. Στις ποινικές δίκες για εγκλήματα κατά της τιμής, η καταδίκη του δράστη συνήθως δεν συνεπάγεται την εκτέλεση της επιβαλλομένης ποινής φυλάκισης που συνήθως επιβάλλεται, επειδή αυτή συχνά αναστέλλεται υπό όρους ή μετατρέπεται σε χρηματική ποινή. Εκτός τούτου, η σύντομη παραγραφή των εγκλημάτων αυτών, όταν έχουν τελεστεί διά του Τύπου (άρθρο 47 του Ν 1092/1938), καθιστά την επιδίωξη τιμωρίας του δράστη τους συχνά μάταιη, ενώ η πολιτική διαδικασία, όπου η παραγραφή είναι μακρότερη και διακόπτεται με κάθε διαδικαστική πράξη, είναι πιο πρόσφορη για την επιδίωξη του τιμωρητικού σκοπού τους. Εξάλλου, τα επιδικαζόμενα ποσά χρηματικής ικανοποίησης στην πολιτική διαδικασία είναι συνήθως σημαντικότερα, ιδίως στις περιπτώσεις προσβολής της τιμής και της προσωπικότητας διά του Τύπου (Ν 1178/1981, άρθρο μόνο, παρ. 2, όπως τροποποιήθηκε με το Ν 2243/1994). Επομένως, πολλοί παθόντες σε εγκλήματα κατά της τιμής προτιμούν την προσφυγή στα πολιτικά δικαστήρια με αίτημα την καταβολή σε αυτούς χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη.

Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει σημαντική προσπάθεια αναμόρφωσης του Ποινικού Κώδικα, από την Επιτροπή υπό την προεδρία του αείμνηστου καθηγητή *Ι. Μανωλεδάκη* και, μετά το θάνατό του, της καθηγήτριας *Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου*. Το Σχέδιο της Επιτροπής αυτής που δημοσιεύτηκε το 2011, υπέστη και πρόκειται επίσης να υποστεί και πάλι αναθεώρηση, ωστόσο μπορεί κανείς εύλογα να αναμένει, ότι οι προτεινόμενες στο Σχέδιο της Επιτροπής *Μανωλεδάκη* αλλαγές στις διατάξεις του 18ου Κεφαλαίου του ΠΚ δεν πρόκειται να μεταβάλουν ουσιωδώς τις διατάξεις αυτές. Γι' αυτό, με την επιφύλαξη ότι τροποποίηση στις τελευταίες αναθεωρήσεις δεν μπορεί να αποκλεισθεί τελείως,

θεώρησα χρήσιμο, για την πληρότητα ενημέρωσης του αναγνώστη του παρόντος, να αναφέρω σε κάθε κεφάλαιο τις κυριότερες από αυτές.

Η παρούσα τέταρτη έκδοση του παρόντος βιβλίου για τα εγκλήματα κατά της τιμής γίνεται με την ελπίδα, ότι θα είναι χρήσιμο και στους διακονούντες τη δικαστηριακή πράξη και στους φοιτητές που εισάγονται σε αυτή.

Ιούλιος 2015

Διονύσιος Δ. Σπινέλλης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	VII
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	XIII

Εγκλήματα κατά της τιμής (άρθρα 361-369 ΠΚ)

Κεφ. Ι. Εισαγωγή

1. Το έννομο αγαθό της τιμής	
1.1. Τι προστατεύεται	
1.1.1. Οι διάφορες έννοιες της τιμής	3
1.1.2. Κριτική τους.....	5
1.1.3. Η κοινωνική θέση τιμής ή το status τιμής	6
1.2. Γιατί προστατεύεται το έννομο αγαθό της τιμής.....	7
1.2.1. Κριτήρια της αξιολογικής πλευράς της τιμής	7
1.2.2. Γεγονότα που μειώνουν την αξιολογική πλευρά της τιμής.....	10
2. Φορέας της τιμής	12
3. Κοινά χαρακτηριστικά των προσβολών της τιμής	
3.1. Δυνατότητες προσέγγισης της εκδήλωσης στον αποδέκτη	13
3.2. Απόπειρα προσβολής της τιμής	14
3.3. Εμπιστευτικές ανακοινώσεις στον οικογενειακό κύκλο	15
3.4. Το νόημα και η ερμηνεία της εκδήλωσης.....	17
3.5. Ο προσδιορισμός του προσβαλλόμενου. Ομαδικοί χαρακτηρισμοί.....	17
3.6. Διάκριση των προσβολών της τιμής από άλλες προσβολές	21
3.7. Διάκριση προσβολών της τιμής από αγένειες και αστεία	23
4. Προσβολές της τιμής διά του τύπου.....	24
5. Τα εγκλήματα του ΚΑ΄ Κεφαλαίου του ΠΚ	28

Κεφ. ΙΙ. Δυσφήμιση (άρθρο 362 ΠΚ)

1. Γενικές παρατηρήσεις.....	29
2. Αντικειμενική υπόσταση	30

3. Υποκειμενική υπόσταση της απλής δυσφήμισης	41
4. Άρση του αδίκου, εξάλειψη του αξιοποιήσιμου.....	42
5. Απόπειρα, συμμετοχή, συρροές.....	43
6. Δικονομικά ζητήματα.....	44

Κεφ. III. Συκοφαντική δυσφήμιση (άρθρο 363 ΠΚ)

1. Γενικές παρατηρήσεις.....	47
2. Αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος	48
3. Υποκειμενική υπόσταση.....	50
4. Απόπειρα, συμμετοχή.....	51
5. Συρροές.....	52
6. Έγκληση.....	53
7. Ποινή.....	53
8. Δικονομικά ζητήματα.....	54

Κεφ. IV. Εξύβριση (άρθρο 361 ΠΚ)

1. Αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος	57
2. Υποκειμενική υπόσταση.....	70
3. Εξύβριση σε βαθμό πταίσματος	71
4. Απαλλαγή λόγω δικαιολογημένης αγανάκτησης.....	71
5. Συρροές.....	73
6. Ποινές.....	74
7. Δικονομικά ζητήματα.....	74

Κεφ. V. Απρόκλητη έμπρακτη εξύβριση (άρθρο 361Α ΠΚ)

.....	77
-------	----

Κεφ. VI. Δυσφήμιση ανώνυμης εταιρείας (άρθρο 364 ΠΚ)

1. Γενικές παρατηρήσεις.....	81
2. Αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος.....	82
3. Η σημασία της αλήθειας του γεγονότος.....	83
4. Διακεκριμένη μορφή δυσφήμισης ΑΕ.....	84

Κεφ. VII. Προσβολή μνήμης νεκρού (άρθρο 365 ΠΚ)

1. Γενικές παρατηρήσεις.....	85
2. Αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος.....	87
3. Υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος.....	88
4. Έγκληση.....	89

Κεφ. VIII. Δικαιολογημένες προσβολές της τιμής (άρθρο 367 ΠΚ)

1. Γενικές παρατηρήσεις.....	91
2. Περιπτώσεις μη άδικης προσβολής της τιμής.....	93

Κεφ. IX. Γενικές ρυθμίσεις (άρθρα 366, 368, 369 ΠΚ)

1. Γενικές διατάξεις στα εγκλήματα κατά της τιμής.....	105
2. Έγκληση.....	114

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ.....	117
---------------------------	-----

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ά.	άρθρο
Αερ	Αεροδικείο (ΑερΑθ, ΑερΛαρ κλπ.)
ΑΙΔ	Αρχείον Ιδιωτικού Δικαίου
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΝ	Αναγκαστικός Νόμος
ΑναθΔικ	Αναθεωρητικό Δικαστήριο
ΑΠ	Άρειος Πάγος
αριθμ.	αριθμός
Αρμ	Αρμενόπουλος
ΑρχΝ	Αρχείον Νομολογίας
ΑχΝομ	Αχαϊκή Νομολογία
ΒΔ	Βασιλικό Διάταγμα
γαλλΠΚ	γαλλικός Ποινικός Κώδικας
γερμΠΚ	γερμανικός Ποινικός Κώδικας
Γνωμ	Γνωμοδότηση (ΓνωμΕισΑΠ, ΓνωμΕισΕφΑθ κ.λπ.)
Δ	Δίκη
ΔΔ ή ΔιοικΔνη	Διοικητική Δικαιοσύνη
ΔΔικ	Διοικητική Δίκη
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΔΕΝ	Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας
ΔιαρκΣτρ	Διαρκές Στρατοδικείο (ΔιαρκΣτρΑθ κ.λπ.)
ΔιαρκΣτρΑερ	Διαρκές Στρατοδικείο Αεροπορίας (ΔιαρκΣτρΑερΑθ κ.λπ.)
ΔιαρκΝαυτ	Διαρκές Ναυτοδικείο (ΔιαρκΝαυτΠειρ κ.λπ.)
Διατ	Διάταξη (ΔιατΕισΑΠ, ΔιατΕισΠλημΑθ κ.λπ.)
Δ/κή	Δικαστική
ΔΚΚ	Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας
ΔκΠ	Δίκαιο και Πολιτική
Δνη	Δικαιοσύνη
ΔΣΑΠΔ	Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

ΔΦΝ	Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας
Εγκ	Εγκύκλιος (ΕγκΕισΑΠ, ΕγκΕισΕφΑθ)
εδ.	εδάφιο
ΕΔΑΔ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ΕΔΚΑ	Επιθεώρηση Δικαίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΕΔΠ	Επιθεώρηση Δικαίου Πολυκατοικίας
ΕΕΑΝ	Εφημερίς Ελληνικής και Αλλοδαπής Νομολογίας
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
ΕΕΝ	Εφημερίς Ελλήνων Νομικών
ΕΕργΔ	Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου
ΕισΝΑΚ	Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα
ΕισΝγερμΑΚ	Εισαγωγικός Νόμος του γερμανικού Αστικού Κώδικα
ΕισΝΚΠολΔ	Εισαγωγικός Νόμος του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
ΕισΠαρ	Εισαγωγικές παρατηρήσεις
Ειρ	Ειρηνοδικείο
ΕΚΧ	Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης
έκδ.	έκδοση
ελΒΑΚ	ελβετικός Αστικός Κώδικας
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΛΤΑ	Ελληνικά Ταχυδρομεία
ΕμπΝ	Εμπορικός Νόμος
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
επ.	επόμενα
ΕΠΒΙ	Επιθεώρηση Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας
ΕπΣυγκΔ	Επιθεώρηση Συγκοινωνιακού Δικαίου
ΕρμΑΚ	Ερμηνεία Αστικού Κώδικα
ΕρμΚΠολΔ	Ερμηνεία Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση «διά την προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»
- ο ΠρωτΕΣΔΑ	Πρωτόκολλα ΕΣΔΑ (6ο ΠρωτΕΣΔΑ, 7ο Πρωτ ΕΣΔΑ κ.λπ.)
Εφ	Εφετείο (ΕφΑθ, ΕφΠειρ, ΕφΘεσ, ΕφΠατρ, ΕφΗρ κ.λπ.)
Θ	Θέμις
ιδ. γνωμ.	ιδιωτική γνωμοδότηση

ΚΔΔ	Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας
ΚΕΔΕ	Κώδικας Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων
ΚΙΝΔ	Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου
ΚΟΚ	Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας
ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΚριτΕ	Κριτική Επιθεώρηση
ΜΠρ	Μονομελές Πρωτοδικείο
Ν	νόμος
Ναυτ	Ναυτοδικείο (ΝαυτΠειρ, ΝαυτΧαν, κ.λπ.)
ΝΔ	Νομοθετικό Διάταγμα
ΝΔίκ	Νέον Δίκαιον
Νμλγ.	νομολογία
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΝΠανδ	Νέοι Πανδέκτες
ΝΠΔΔ ή ν.π.δ.δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ ή ν.π.ι.δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΝΣΚ	Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
ό.π.	όπως παραπάνω
ΟΛ	Ολομέλεια (ΟΛΑΠ, ΟΛΕφ, κ.λπ.)
παρ.	παράγραφος
ΠΔ	προεδρικό διάταγμα
ΠειρΝομ	Πειραιϊκή Νομολογία
ΠΕΚ	Πρωτοδικείο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
περ.	περίπτωση
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
Πλημ	Πλημμελειοδικείο (ΠλημΑθ, ΠλημΘεσ, κ.λπ.)
Πλογ	Ποινικός Λόγος
ΠοινΔικ	Ποινική Δικαιοσύνη
ΠοινΧρ	Ποινικά Χρονικά
Πρ	Πρωτοδικείο
πρβλ.	πράβαλε
ΠΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
ΠρΠρ	Πρόεδρος Πρωτοδικών

Πταισμ	Πταισματοδικείο (Πταισμάθ, Πταισμάθεσ, κ.λπ.)
σελ.	Σελίδα
σημ.	Σημείωση
Συντ	Σύνταγμα
ΣΠΚ	Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
Στρ	Στρατοδικείο (Στράθ κ.λπ.)
Στράερ	Στρατοδικείο Αεροπορίας (Στράερθ κ.λπ.)
Συμβ	Συμβούλιο (ΣυμβΠλημ, ΣυμβΕφ κ.λπ.)
Σύντ.	Σύνταγμα
σχετ.	σχετικά, σχετικώς κ.λπ.
ΣωφρΚ	Σωφρονιστικός Κώδικας
τεύχ.	τεύχος
τιμ. τόμ.	τιμητικός τόμος
τόμ.	τόμος
ΤοΣ	Το Σύνταγμα
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
Υπερ	Υπεράσπιση
ΦΔ	Φορολογική Δικαιοσύνη
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

Κεφ. ΙΙΙ. Συκοφαντική δυσφήμιση (άρθρο 363 ΠΚ)

Ειδική βιβλιογραφία

Αμυγδάλου Ν., Η συνταγματική προστασία της προσωπικότητας και η εξύβρισις εις βαθμόν παΐσματος, ΠοινΧρ ΚΘ,621· Παρασκευόπουλου, Ν., Τιμή, ύβρις και παρρησία, Επιστ. Επ. Δ.Σ.Θ. 1980,33· Σπινέλλη Δ., Το έννομον αγαθόν της τιμής και αι αξιόποιοι αυτού προσβολαί, 1976 (Ένν. αγαθό τιμής)· του ίδιου, Ποινικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, Εγκλήματα κατά της τιμής, Β΄ έκδ. 1982, γ΄ έκδ. 2010 (ΠΔ, Ειδ.Μ., εγκλ.τιμ.)· του ίδιου, Συνιστούν οι προσπάθειες προσελκύσεως ενός παιδιού με ανήθικο σκοπό προσβολή της τιμής του και έμμεση εξύβριση του πατέρα του; ΠοινΧρ ΚΖ,917· του ίδιου, Εξύβριση με ομαδικό χαρακτηρισμό, ΠοινΧρ ΚΖ,334· Συμεωνίδου-Καστανίδου, Ε., Ποινικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, δ΄ έκδοση (1991)· της ίδιας, Εγκλήματα κατά προσωπικών αγαθών (2006)· Τρωϊάνου Σ., Η άρνησις μεταδόσεως των ακράντων μυστηρίων συνιστά εξύβρισιν; ΠοινΧρ ΚΕ,76 επ.· Υπουργού Δικαιοσύνης, Εγκύκλιος 81101/53/27.7.1952, Περί εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 361 ΠΚ επί όλως ασημάτων προσβολών της τιμής κ.λπ., ΠοινΧρ Β,471· Χαραλαμπίκη Α./Γιαννίδη Ι., Ποινικός Κώδικας & Νομολογία, 2009· Χωραφά Ν., Ποιν. Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, 1943, (Χωραφά, Ειδ. Μ.).

1. Γενικές παρατηρήσεις

Το ά. 363 προβλέπει ένα κανονικό έγκλημα βλάβης του έννομου αγαθού της τιμής. Ορισμένοι συγγραφείς, όπως ο Γάφος¹, ξεκινώντας προφανώς από μια γεγονοτική έννοια τιμής υποστηρίζουν, όχι ορθά κατά τον γράφοντα, ότι και η συκοφαντική δυσφήμιση είναι έγκλημα αφηρημένης διακινδύνευσης. Το έγκλημα αυτό περιέχει κατά το μεγαλύτερο μέρος του την ειδική υπόσταση του ά. 362, με την προσθήκη όμως ενός επιπλέον αντικειμενικού και ενός υποκειμενικού στοιχείου που το διαφοροποιούν σημαντικά από την απλή δυσφήμιση², και του προσδίνουν το χαρακτήρα του εγκλήματος βλάβης. Η διαμόρφωση της ειδικής υπόστασης του ά. 363 με την προσθήκη αυτών των στοιχείων καθιστά την απόδειξη των στοιχείων του εγκλήματος αυτού και την εφαρμογή της διάταξης αυτής δυσχερή.

Στο Σχέδιο της Επιτροπής Μανωλεδάκη, έχει τυποποιηθεί και η συκοφαντική δυσφήμιση στο ά. 276 του Σχεδίου ΠΚ (ισχύον ά. 363). Στο προτεινόμενο άρθρο 276 προστέθηκε, εκτός από το κείμενο του ισχύοντος ά. 363, και η διακεκριμένη μορφή που προβλέπεται

1. Γάφος, Π.Δ. Ειδ. Μερ. Ε, σελ. 163.

2. ΑΠ 1413/1995 ΠοινΧρ ΜΣΤ,660.

και για το έγκλημα της απλής δυσφήμισης, αν η πράξη τελέστηκε δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω το διαδικτύου ή με διάδοση εγγράφων.

2. Αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος

- 2 **2.1.** Όπως και στην απλή δυσφήμιση, απαιτείται και στη συκοφαντική ισχυρισμός ή διάδοση ενώπιον τρίτου ενός γεγονότος που να μπορεί (να είναι πρόσφορο, κατάλληλο, επιτήδειο) να βλάψει την τιμή ή την υπόληψη του θύματος. Επομένως, και γι' αυτή τη διάταξη ισχύουν όσα γράφηκαν για την απλή δυσφήμιση (παραπάνω Κεφ. ΙΙ, αρ. 2-24). Πέραν όμως από τα στοιχεία αυτά, για τη στοιχειοθέτηση της α.υ.ε. της συκοφαντικής δυσφήμισης απαιτείται και το γεγονός που ισχυρίζεται ή διαδίδει ο δράστης να είναι ψευδές. Επομένως στη σχετική δίκη πρέπει να αποδειχθεί η αναλήθεια³ του γεγονότος, και σε περίπτωση που το δικαστήριο δεν πεισθεί ή ακόμη αμφιβάλλει γι' αυτό, οφείλει να αθώσει τον κατηγορούμενο κατά την αρχή *in dubio pro reo*⁴. Το δικαστήριο πρέπει να πεισθεί για την αναλήθεια του γεγονότος και για τη γνώση του κατηγορουμένου από τις αποδείξεις που προσκομίζει η κατηγορούσα αρχή και δεν αρκεί ότι ο κατηγορούμενος δεν απέδειξε ή δεν ζήτησε να αποδείξει την αλήθεια ή τη μη γνώση του⁵, και αυτό ισχύει βέβαια και όταν η πράξη τελέστηκε διά του τύπου⁶. Διαδοχική εξέταση από το δικαστήριο της περιπτώσεως υπό το πρίσμα των ά. 362 και 363, 366 παρ. 1 και 367 παρ. 1 και 2β οδηγεί στην εφαρμογή της διατάξεως που αρμόζει στην περίπτωση αυτή⁷. Οι διατάξεις του ά. 366 §§ 1 και 3 δεν εφαρμόζονται επί συκοφαντικής δυσφήμισης, αλλά μόνο επί της απλής⁸. Γι' αυτό, ο κατηγορούμενος δεν φέρει το βάρος της απόδειξης της αλήθειας του γεγονότος που διέδωσε αλλά μπορεί ανταποδεικτικώς να φέρει κάθε απόδειξη, χωρίς τους περιορισμούς του ά. 366 § 1⁹.
- 3 **2.2.** Η νομολογία σε διάφορες περιπτώσεις έχει δεχθεί ότι συνιστά συκοφαντική δυσφήμιση:

3. ΑΠ 1416/2008 ΠοινΧρ ΝΘ,528, ΑΠ 781/2004 ΠοινΧρ ΝΕ,261, ΑΠ 257/2001 ΠοινΧρ ΝΑ,930, ΑΠ 1573/2001 ΠοινΧρ ΝΒ,616, ΑΠ 698/1993 Υπερ 1993,1105, ΑΠ 305/2007 ΤΝΠ/ΔΣΑ, ΑΠ 408/2007 ΤΝΠ/ΔΣΑ, ΑΠ 225/2007 ΤΝΠ/ΔΣΑ, ΠλημΑιγίου 791/2012 ΠοινΧρ ΞΓ,529, Διατ. Εισαγγ.Πρωτοδ.Μυτιλ. 41/2000 ΠοινΔικ 1,195.

4. ΑΠ 1573/2001 ΠοινΧρ ΝΒ,616.

5. ΑΠ 442/1993 ΠοινΧρ ΜΓ,278, ΑΠ 971/1990 ΠοινΧρ ΜΑ,303.

6. ΑΠ 1992/1992 ΠοινΧρ ΜΒ,1177.

7. ΑΠ 1573/2001 ΠοινΧρ ΝΒ,616, ΑΠ 257/2001 ΠοινΧρ ΝΑ,930.

8. ΑΠ 442/1993 ΠοινΧρ ΜΓ,278, ΑΠ 971/1990 ΠοινΧρ ΜΑ,303, Μπουρόπουλος, ά. 363, σελ. 667, Μ. Μαργαρίτης, ά. 363, σελ. 904.

9. Μπουρόπουλος, ά. 363, σελ. 667, Μ. Μαργαρίτης, ά. 363, σελ. 904.

Ο ισχυρισμός ότι «ο επίορκος ειρηνοδίκης αποδέχτηκε παράνομα την πλαστή βεβαίωση του παράνομου δημάρχου με το όνομα ανύπαρκτου προσώπου»¹⁰. Η δημοσίευση φωτογραφίας της εγκαλούσας με την ανακοίνωση, ότι «την ανάγκασαν να γίνει τραγουδίστρια για να εκδοθεί»¹¹. Ο ισχυρισμός ότι «ο εγκαλών αστυνομικός σφετερίζεται το αντάλλαγμα των αντικειμένων των προσώπων που συλλαμβάνει»¹². Ο ισχυρισμός ότι «ο εγκαλών είναι ομοφυλόφιλος», διότι ο ισχυρισμός αυτός αφορά ιδιότητα που κατά τις κρατούσες κοινωνικές αντιλήψεις αντίκειται στην έννοια της ηθικής και της ευπρέπειας και προσδίδει κοινωνική απαξία¹³. Επίσης, και ο χαρακτηρισμός του εγκαλούντος ως «κίναϊδου»¹⁴. όχι ορθά όμως, αφού δεν προσάπτεται συγκεκριμένη συμπεριφορά. Θα μπορούσε ενδεχόμενα η πράξη αυτή να θεωρηθεί εξύβριση, αφού εκφράζει καταφρόνηση (βλ. παρακάτω Κεφ. IV, αρ. 21-23). Η δήλωση ψευδώς σε πλαστό συμβόλαιο, ότι στη σύνταξή του παρέστη και ο εγκαλών συγκεκριμένος δικηγόρος¹⁵. Ότι ο εγκαλών είναι φορέας του AIDS¹⁶. ότι είναι «καταπατητής» και «τσιφλικάς»¹⁷. ότι ο κατηγορούμενος δικηγόρος «διέθετε ομάδα ψευδομηνυτών και ψευδομαρτύρων κλπ...»¹⁸. ότι είναι «αρχιψεύταρος»· ότι οι εγκαλούντες αστυνομικοί είναι «προστάτες του υποκόσμου και νοοί της νύκτας»¹⁹. ότι ο εγκαλών «ετέλεσε αγορανομικές παραβάσεις και ατασθαλίες»²⁰. ότι «ο εγκαλών δ/ντής ΔΟΥ είχε δήθεν ιδιωτικές επιχειρήσεις και βοηθούσε εταιρείες να φοροδιαφεύγουν»²¹. ότι «ο εγκαλών υπαστυνόμος ήταν και επιχειρηματίας και διατηρούσε παράνομα κατάστημα»²². ότι «ο εγκαλών ήταν βασανιστής, ανώμαλος, κλέφτης και κουντοδεξιός... και καρκίνωμα που εξέθετε την αστυνομία»²³. ότι «η αποπλανηθείσα από το δράστη εγκαλούσα δεν ήταν παρθένα»²⁴. ότι ο εγκαλών «Υπουργός έλαβε προμήθεια 4,5 δισ.»²⁵. ότι ο εγκαλών παρακρατεί τα χρήματα της διατροφής της ανήλικης θυγατρός του²⁶. ότι ο πολιτικός «διευκόλυμε με απόφασή του το λαθρεμπόριο τσιγάρων»²⁷. ότι «οι εγκαλούντες απειλούν τον ίδιο και τη σύζυγό του με σωματικές βλάβες και υλικές ζημιές»²⁸.

10. ΑΠ 781/2004 ΠοινΧρ ΝΕ,261.

11. ΑΠ 875/2002 ΠοινΧρ ΝΓ,246.

12. ΑΠ 1842/2002 ΠοινΧρ ΝΓ,710.

13. ΑΠ 86/2003 ΠοινΧρ ΝΔ,324.

14. ΑΠ 248/1986 ΠοινΧρ ΛΣΤ,573.

15. ΑΠ 203/2004 ΠοινΔικ 7,787.

16. ΑΠ 666/1997 ΠοινΧρ ΜΗ,165, αμφίβολης ορθότητας.

17. ΑΠ 1123/1987 ΠοινΧρ ΛΖ,921.

18. ΑΠ 1091/1988 ΠοινΧρ ΛΘ,61.

19. ΑΠ 139/1993 ΠοινΧρ ΜΓ,1153.

20. ΑΠ 22/1985 ΠοινΧρ ΜΕ,312.

21. ΑΠ 495/1995 ΠοινΧρ ΜΕ,790.

22. ΑΠ 683/1997 ΠοινΧρ ΜΗ,167.

23. ΑΠ 1283/1987 ΠοινΧρ ΛΗ,87.

24. ΑΠ 27/1981 ΠοινΧρ ΛΑ,429.

25. ΑΠ 1643/1998 ΠοινΧρ ΜΘ,930.

26. ΑΠ 948/2010 ΠοινΔικ 2011,136.

27. ΑΠ 57/2014.

28. ΑΠ 944/2011.

4 2.3. Αντίθετα, η νομολογία έχει κρίνει ότι:

Ο δικηγόρος δεν έχει ευθύνη για ανακοινώσεις ψευδών γεγονότων σε δικόγραφα αγωγών κλπ. που συντάσσονται με εντολή του πελάτη του, εφόσον δεν γνωρίζει την αλήθεια και οι ανακοινώσεις ήταν αναγκαίες για την υπεράσπιση των συμφερόντων του εντολέα του²⁹. Δεν στοιχειοθετείται συκοφαντική δυσφήμιση του διευθυντή εφημερίδας που επέτρεψε σε ανώνυμο συντάκτη να καταχωρήσει δημοσίευμα χωρίς προηγουμένως να διασταυρώσει αν το περιεχόμενό του ανταποκρίνεται στην αλήθεια, εφόσον είχε ο ίδιος αμφιβολίες για την αλήθεια του³⁰. Δεν βλάπτει την τιμή ή την υπόληψη η διάδοση ότι ο μηνυτής είναι «μάρτυρας του Ιεχωβά»³¹. Η ψευδής πρόσβαση όμως ότι (ο εγκαλών) είναι «μάρτυρας του Ιεχωβά», αν και αληθινά είναι Χριστιανός Ορθόδοξος³², ή ενώ ασκεί το επάγγελμα του δασκάλου³³, μπορεί να είναι δυσφημιστική. Η έκφραση αξιολογικής κρίσης και χαρακτηρισμού με βάση συγκεκριμένο αληθινό πραγματικό περιστατικό δεν συνιστά συκοφαντική δυσφήμιση³⁴.

3. Υποκειμενική υπόσταση

- 5 3.1. Η συκοφαντική δυσφήμιση ως πλημμέλημα τιμωρείται όταν τελείται γενικά με δόλο και, στο βαθμό που δεν προβλέπεται διαφορετικό είδος δόλου, αρκεί και ο ενδεχόμενος ως προς τα στοιχεία της α.υ.ε.. Ειδικά όμως ως προς το στοιχείο της αναλήθειας, απαιτείται η γνώση της. Επομένως, σύμφωνα με τη γενική διάταξη του ά. 27 § 2 εδ. 1 ΠΚ ως προς αυτό το στοιχείο απαιτείται άμεσος δόλος (και όχι ενδεχόμενος), η ύπαρξη του οποίου πρέπει να αιτιολογείται ειδικά και εμπεριστατωμένα³⁵. Επομένως, ενώ περιεχόμενο του δόλου μπορεί να είναι λ.χ. η γνώση του δράστη ότι το γεγονός που ισχυρίζεται ή διαδίδει δύναται (ενδεχομένως) να βλάψει την τιμή ή την υπόληψή του (δηλαδή αφορά κοινωνικο-ηθικό παράπτωμα ενόψει των καθηκόντων του), πρέπει όμως επιπλέον να γνωρίζει (άμεσος δόλος), ότι το γεγονός αυτό είναι ψευδές· επομένως ο ενδεχόμενος δόλος δεν αρκεί³⁶.

29. ΑΠ 649/2001 ΠοινΧρ ΝΒ,144.

30. ΑΠ 1917/2002 ΠοινΔικ 6,365.

31. ΣυμβΠλημΆρτας 129/2001 ΠοινΧρ ΝΗ,659.

32. ΑΠ 1960/2003 ΤΝΠ/ΔΣΑ.

33. ΕφΘράκης 964/2002 ΠοινΧρ ΝΓ,59.

34. ΑΠ 491/2003 ΠοινΧρ ΝΔ,40.

35. ΑΠ 513/2014, ΑΠ 170/2010 ΠοινΧρ ΞΑ,40, ΑΠ 1396/2008 ΠοινΔικ 2009,858, ΑΠ 943/2011, ΑΠ 954/2011, ΑΠ 25/2011, ΑΠ 25/2010.

36. ΑΠ 1518/2012 ΠοινΧρ ΞΓ,428, ΑΠ 1913/2008 ΠοινΧρ ΝΘ,730, ΑΠ 1753/2008 ΠοινΧρ ΝΘ,711, ΑΠ 441/2008 ΠοινΧρ ΝΗ,695, ΑΠ 1105/2005 ΠοινΧρ ΝΣΤ,143, ΑΠ 257/2001 ΠοινΧρ ΝΑ,930, ΑΠ 1573/2001 ΠοινΧρ ΝΒ,616, ΑΠ 257/2001 ΠοινΧρ ΝΑ,930, ΑΠ 1362/2000 ΠοινΧρ ΝΑ,518, ΑΠ 876/1998 ΠοινΧρ ΜΘ,462, ΑΠ 871/1993 ΠοινΧρ ΜΓ,672, ΑΠ 1992/1992 ΠοινΧρ ΜΒ,1177.

Αν ο δράστης πιστεύει ότι το γεγονός είναι αληθινό, ή ακόμη και αν έχει αμφι- 6
βολίες για την αλήθεια, ή αν δεν αποδείχτηκε η γνώση του, πρόκειται για
απλή δυσφήμιση³⁷. Απηλλάγη λ.χ. από κατηγορία για συκοφαντική δυσφήμι-
ση δικηγόρος, ο οποίος σε πολιτική δίκη έκανε μνεία χωρίς λόγο της μοιχείας
της συζύγου και αντιδίκου του πελάτη του, επειδή έλλειπε το υποκειμενικό
στοιχείο της γνώσης του³⁸.

3.2. Επειδή οι δύο αυτές μορφές δυσφήμισης έχουν κοινά τα παραπάνω στοι- 7
χεία, δεν αποτελεί ανεπίτρεπτη μεταβολή κατηγορίας αν η παραπομπή γίνει
για συκοφαντική δυσφήμιση και η καταδίκη για απλή³⁹.

Έχει κριθεί εξάλλου, ότι αν το Εφετείο, αφενός κήρυξε τον πρωτοδίκως κατα- 8
δικασθέντα για συκοφαντική δυσφήμιση ένοχο μόνο απλής και αφετέρου τον
καταδίκασε στην ίδια ποινή που βρίσκεται και στο πλαίσιο της απλής δυσφή-
μισης, δεν χειροτέρευσε τη θέση του κατηγορουμένου⁴⁰.

4. Απόπειρα, συμμετοχή

4.1. Επειδή ο ισχυρισμός ή η διάδοση που στοιχειοθετούν συκοφαντική δυ- 9
σφήμιση, όπως σε όλα τα εγκλήματα κατά της τιμής, πρέπει να περιέλθει σε
άλλον και να κατανοηθεί το περιεχόμενό του από αυτόν, η συκοφαντική δυ-
σφήμιση είναι έγκλημα αποτελέσματος, με τις συνέπειες που έχει αυτό για την
απόπειρα του εγκλήματος αυτού⁴¹. Κατά άλλη άποψη όμως που βρήκε έκφρα-
ση στη νομολογία⁴², η συκοφαντική δυσφήμιση είναι τυπικό έγκλημα που τε-
λείται από τη στιγμή που ο τρίτος θα λάβει γνώση του δυσφημιστικού γεγονό-
τος.

4.2. Κατά το ά. 48 ΠΚ το αξιόποινο των συμμετόχων είναι ανεξάρτητο από το 10
αξιόποινο εκείνου που τέλεσε την πράξη· συνεπώς είναι δυνατόν ο ηθικός αυ-
τουργός που γνώριζε την αναλήθεια των διαδοθέντων να κριθεί ένοχος συκο-
φαντικής δυσφήμισης, ενώ ο αυτουργός που την αγνοούσε να καταδικασθεί
για απλή δυσφήμιση⁴³ (Κεφ. II, αρ. 29).

37. ΑΠ 166/2013 ΠοινΧρ ΞΓ,429, ΑΠ 73/2002 ΠοινΧρ ΝΒ,827 = ΠοινΔικ 2002,582, ΑΠ 1395/
1996 ΠοινΧρ ΜΖ,1144, 1419, ΑΠ 670/1992 ΠοινΧρ ΜΒ,650, ΑΠ 1159/1991 ΕΛΛΔνη
1991,156, ΑΠ 1805/1987 ΠοινΧρ ΛΗ,359.

38. ΑΠ 506/1995 ΠοινΧρ ΜΕ,803.

39. ΑΠ 2127/2002 ΠοινΧρ ΝΓ,753.

40. ΑΠ 649/2001 ΠοινΧρ ΝΒ,144 = ΠοινΔικ 4,836, με επικριτικό όμως σχόλιο Λ. Μαργαρίτη,
ό.π., 837.

41. Βλ. Κεφ. I. Εισαγωγή, αρ. 32.

42. ΑΠ 140/1997 ΠοινΧρ ΜΖ,1336.

43. ΑΠ 765/1976 ΠοινΧρ ΚΖ,209.

- 11 Δεν συνιστά άμεση συνέργεια σε συκοφαντική δυσφήμιση η παράλειψη του δημοσιογράφου κατά τη διάρκεια τηλεοπτικής εκπομπής να αποτρέψει τον αυτουργό της από την ανάπτυξη της καταγγελίας του, διότι αυτό θα αποτελούσε ανεπίτρεπτη λογοκρισία⁴⁴.

5. Συρροές

- 12 **5.1.** Συρροή κατ' ιδέαν της συκοφαντικής δυσφήμισης με την εξύβριση δεν είναι δυνατή, γιατί η ρητή διατύπωση του ά. 361 ΠΚ το αποκλείει. Είναι δυνατή όμως φαινομενική πραγματική συρροή μεταξύ τους, λ.χ. όταν κάποιος ισχυρίζεται ή διαδίδει εν γνώσει του αναληθή γεγονότα και προσθέτει και μια κρίση ή ένα χαρακτηρισμό που δείχνει καταφρόνηση. Όμως, η εξύβριση που διαπράττεται με το χαρακτηρισμό απορροφάται από τη συκοφαντική δυσφήμιση. Επίσης είναι δυνατή η αληθινή κατ' ιδέαν συρροή συκοφαντικής δυσφήμισης με ψευδή καταμήνυση (ά. 229 ΠΚ)⁴⁵, ή με ψευδορκία⁴⁶. Ένα συκοφαντικό δημοσίευμα που δημοσιεύεται σε περισσότερες εφημερίδες αποτελεί ένα μόνο κατ' εξακολούθηση έγκλημα⁴⁷. Όταν τα ίδια πραγματικά περιστατικά συγκροτούν τα εγκλήματα και της δυσφήμισης ανώνυμης εταιρείας και της συκοφαντικής δυσφήμισης του εκπροσώπου της, υπάρχει αληθινή κατ' ιδέαν συρροή και ταυτότητα πράξης· γι' αυτό αν εκκρεμεί ποινική δίωξη για το ένα από αυτά, η επιγενόμενη ποινική δίωξη για το άλλο πρέπει να κηρυχθεί अपαράδεκτη⁴⁸. Μετά την απαλλακτική κρίση για την κατηγορία της συκοφαντικής δυσφήμισης, το δικαστικό συμβούλιο υποχρεούται να ερευνήσει περαιτέρω αν στοιχειοθετείται απλή δυσφήμιση ή εξύβριση, άλλως υποπίπτει σε αρνητική υπέρβαση εξουσίας⁴⁹. Όταν αναιρείται καταδικαστική απόφαση για συκοφαντική δυσφήμιση, παραπέμπεται η υπόθεση στο δικαστήριο της ουσίας για να ερευνηθεί αν στοιχειοθετείται εξύβριση (ά. 367 § 2 εδ. β')⁵⁰. Κατ' ιδέαν συρροή συκοφαντικής δυσφήμισης με ψευδή καταμήνυση και με ψευδορκία μάρτυρος είναι δυνατή και εμφανίζεται αρκετά συχνά στην πράξη⁵¹.

44. ΣυμβΠλημΠειρ 1045/2002 ΝοΒ 2002,2073.

45. ΑΠ 86/2004 ΠοινΧρ ΝΔ,871, ΑΠ 1268/2003 ΠοινΧρ ΝΔ,324, ΑΠ 2480/2003 ΠοινΧρ ΝΔ,918.

46. ΑΠ 1591/2004 ΠοινΧρ ΝΕ,644, ΑΠ 515/1989 ΠοινΧρ Μ,14, ΑΠ 671/1987 ΠοινΧρ ΛΕ,976.

47. ΑΠ 1391/1993 ΠοινΧρ ΜΓ,1153, ΑΠ 1132/1987 ΠοινΧρ ΛΖ,921. Πρβλ. και ά. 62 εδ. (α) ΣΠΚ· ΑΠ 2308/2004 ΝοΒ 2006,1148.

48. Εισαγγ. προτ. *Μουζακίτη* στο ΣυμβΠλημΑθ 954/1990, ΠοινΧρ Μ,903.

49. ΑΠ 996/2002 ΠοινΧρ ΝΓ,341.

50. ΑΠ 1272/1995 ΠοινΧρ ΜΣΤ,387.

51. ΑΠ 666/2014, ΑΠ 679/2014, ΑΠ 687/2014, ΑΠ 691/2014, ΑΠ 768/2014, ΑΠ 437/2013, ΑΠ 883/2014, ΑΠ 603/2014, ΑΠ 60/2012, ΑΠ 1711/2011 κ.ά.

6. Έγκληση

Η ποινική δίωξη της συκοφαντικής δυσφήμισης χωρεί μόνο ύστερα από 13 έγκληση (βλ. υπό ά. 368 ΠΚ). Αν τελεστεί συκοφαντική δυσφήμιση περισσότερων προσώπων με ομαδικό χαρακτηρισμό, πρόκειται για κατ' ιδέαν ομοειδή συρροή. Η συκοφαντική δυσφήμιση όμως κατά ενός από αυτά τα πρόσωπα είναι διάφορη από την αντίστοιχη κατά των άλλων προσώπων. Επομένως, η έγκληση κατά του ενός από αυτά έχει ως συνέπεια να διώκεται μόνο το κατ' αυτού έγκλημα και όχι και τα παρόμοια κατά των άλλων, αδιάφορα αν όλα τελέστηκαν με την ίδια πράξη⁵².

7. Ποινή

Η συκοφαντική δυσφήμιση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Εκτός από αυτή την ποινή μπορεί να επιβληθεί (δυνητικά) και χρηματική ποινή. Επίσης μπορεί να απαγγελθεί και στέρση των πολιτικών δικαιωμάτων που αναφέρονται στο ά. 63 ΠΚ. Η ρητή μνεία στο ά. 363 εδ. 2 της τελευταίας (παρεπόμενης) ποινής έχει ως συνέπεια ότι αυτή μπορεί να επιβληθεί, έστω και αν δεν συντρέχουν οι γενικές προϋποθέσεις που προϋποθέτει το ά. 61 ΠΚ.

Επί συκοφαντικής δυσφήμισης δια του τύπου, όταν πρόκειται για εφημερίδα ή περιοδικό, (ά. μόνον παρ. 3 Ν 1178/1981) τιμωρείται και ο συγγραφέας του δημοσιεύματος⁵³.

Όσον αφορά τη χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη, έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία, ότι η αρχή της αναλογικότητας απευθύνεται στο νομοθέτη και όχι στο δικαστή. Επομένως, το δικαστήριο πρέπει να κρίνει το ποσό κατά το ά. 932 ΑΚ και όχι κατά το ά. 25 του Συντάγματος⁵⁴. Το ύψος της επιδικαζόμενης χρηματικής ικανοποίησης δεν ελέγχεται αναιρετικά ούτε με βάση την αρχή της αναλογικότητας, αφού αυτή απευθύνεται στο νομοθέτη και όχι στο δικαστή⁵⁵. Ως προς την καταδίκη σε χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης λόγω προσβολής δια του τύπου, κρίθηκε ότι το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει και μικρότερο ποσό από το προβλεπόμενο στο άρθρο μόνο του Ν 1171/1981, αν τούτο επιβάλλει η αρχή της αναλογικότητας του ά. 25 παρ. 1 του Συντάγματος⁵⁶.

52. Πρβλ. ΑΠ 1175/1988 ΠοινΧρ ΛΘ, 103.

53. ΑΠ 905/2010 ΠοινΧρ ΞΑ, 266.

54. ΑΠ 1302/2012 (πολιτική).

55. ΑΠ 1318/2011.

56. ΑΠ 1852/2013 (πολιτική).

8. Δικονομικά ζητήματα

- 15 Είναι επιτρεπτή η μεταβολή της κατηγορίας:

Από συκοφαντική δυσφήμιση σε απλή δυσφήμιση⁵⁷ ή σε εξύβριση⁵⁸. από ηθική αυτουργία σε συκοφαντική δυσφήμιση διά του τύπου, σε συκοφαντική δυσφήμιση κατ' αυτουργία με άλλο τρόπο⁵⁹. Επίσης δεν συνιστά μεταβολή της κατηγορίας για συκοφαντική δυσφήμιση η παραδοχή στην εφετειακή απόφαση, ότι η πράξη τελέστηκε ενώπιον άλλων προσώπων από εκείνα που αναφέρονταν στην πρωτόδικη απόφαση⁶⁰. **Ανεπίτρεπτη** είναι όμως η μεταβολή της κατηγορίας από συκοφαντική δυσφήμιση σε διατάραξη οικογενειακής τάξης⁶¹. Από την αθώωση για το τελευταίο αυτό έγκλημα δεν δημιουργείται δεδικασμένο για το έγκλημα της συκοφαντικής δυσφήμισης⁶².

- 16 Η ρύθμιση του ά. 6 Ν 3346/2005 που τροποποίησε το ά. 59 § 2 ΚΠΔ ως προς την επιμήκυνση της διάρκειας της αναστολής της παραγραφής, είναι δυσμενέστερη για τον κατηγορούμενο και δεν μπορεί να εφαρμοστεί αναδρομικά⁶³.
- 17 Η αιτιολόγηση της καταδικαστικής απόφασης για συκοφαντική δυσφήμιση πρέπει να αναφέρει με τρόπο θετικό συγκεκριμένα περιστατικά από τα οποία συνήγαγε το δικαστήριο τη γνώση της αναλήθειας⁶⁴. Επίσης, να αναφέρει τα περιστατικά της γνώσης του δράστη ότι το γεγονός που ισχυρίζεται μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψη εκείνου στον οποίο αποδίδεται και ότι είναι ψευδές⁶⁵.
- 18 **Δεν** έχει την επιβαλλόμενη αιτιολογία η απόφαση που καταδίκασε τον κατηγορούμενο για συκοφαντική δυσφήμιση, διότι δεν υπάρχει ειδική αιτιολόγηση της γνώσης του για την αναλήθεια, με παράθεση περιστατικών που τη δικαιολογούν, ή παραδοχή που να τον συνδέει με το γεγονός⁶⁶. Η καταδικαστική

57. ΑΠ 1201/1988 ΠοινΧρ ΛΘ,120, ΑΠ 629/1977 ΠοινΧρ ΚΖ,893, Βλ. και Κεφ. ΙΙ, υπ. 113.

58. ΑΠ 1213/1987 ΠοινΧρ ΛΗ,38.

59. ΑΠ 1586/1986 ΠοινΧρ ΛΖ,278.

60. ΑΠ 666/1997 ΠοινΧρ ΜΗ,165.

61. ΔιατΕισΕφΑθ *Μιχαηλίδη* 246/1990 ΠοινΧρ ΜΑ,233.

62. ΑΠ 128/2006 ΠοινΧρ ΝΣΤ,710.

63. ΠαραγγΕισΕφΑθ *Λιακόπουλου* 1320/2006 ΝοΒ 2006,1149.

64. ΑΠ 1192/2010, ΑΠ 546/2004 ΠοινΧρ ΝΕ,212, ΑΠ 2480/2003 ΠοινΔικ 7 (2004),503, ΑΠ 1591/2004 ΠοινΧρ ΝΕ,644, ΑΠ 1265/2003 ΝοΒ 2004,1622, ΑΠ 1741/2006 ΝοΒ 2006,1834, ΑΠ 176/2008 ΝοΒ 2008,188, ΑΠ 1479/2007 ΝοΒ 2008,727, ΑΠ 373/2001 ΠοινΔικ 4 (2001),926, ΑΠ 1539/2001 ΠοινΔικ 4,327, ΑΠ 345/2002 ΠοινΔικ 5,800, ΑΠ 165/2000 ΠοινΔικ 4,407, ΑΠ 803/2004 ΠοινΔικ 7,912.

65. ΑΠ 1518/2012 ΠοινΧρ ΞΓ,428.

66. ΑΠ 1266/2003 ΝοΒ 2003,460, ΑΠ 441/2008 ΠοινΧρ ΝΗ,696.

απόφαση για συκοφαντική δυσφήμιση δια του τύπου δεν έχει την επιβαλλόμενη αιτιολογία, όταν δεν αναφέρει συγκεκριμένα περιστατικά⁶⁷. Δεν αρκεί δε για την αιτιολόγηση τη κρίσης για την ενοχή συκοφαντικής δυσφήμισης, το ότι ο κατηγορούμενος δεν απέδειξε ή δεν ζήτησε να αποδείξει την αλήθεια του δυσφημιστικού γεγονότος ή την άγνοια εκ μέρους του της αναλήθειας, αφού τα ά. 366 παρ 1 ΠΚ και 326 παρ. 3 ΚΠΔ δεν εφαρμόζονται στη συκοφαντική δυσφήμιση. Δεν απαιτείται όμως να αναφέρονται συγκεκριμένα τρίτα πρόσωπα που έλαβαν γνώση του συκοφαντικού γεγονότος, πέραν της παραδοχής ότι έλαβαν γνώση και πρόσωπα του οικογενειακού και επαγγελματικού και περιβάλλοντος της παθούσης⁶⁸.

Επειδή για τη θεμελίωση της υ.υ.ε. της συκοφαντικής δυσφήμισης απαιτείται 19 η εν γνώσει τέλεσή της, πρέπει, για να είναι ειδική και εμπειριστατωμένη η αιτιολογία της καταδικαστικής απόφασης, να εκτίθενται σε αυτή τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία προκύπτει ότι ο κατηγορούμενος γνώριζε ότι το γεγονός που ισχυρίστηκε ή διέδωσε ήταν ψευδές, για να αποκλεισθεί η περίπτωση ο δράστης να ενέργησε με ενδεχόμενο μόνο δόλο⁶⁹. Όμως για την πληρότητα της αιτιολογίας της καταδικαστικής απόφασης δεν είναι απαραίτητο να αναφέρονται τα κίνητρα του δράστη⁷⁰. Πρέπει επίσης να αναφέρεται ποια είναι η αντικειμενική αλήθεια για το γεγονός και τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία συνήγαγε το δικαστήριο την αναλήθεια⁷¹. Όταν όμως το γεγονός συνδέεται αναπόσπαστα με το πρόσωπο του δράστη ώστε αυτός να έχει αναγκαίως προσωπική αντίληψή του, π.χ. το ότι η εγκαλούσα «του ρίχτηκε», η διαπίστωση ότι το γεγονός ήταν ψευδές ενέχει και τη διαπίστωση ότι είχε και γνώση του ψεύδους⁷².

Σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος έχει παραπεμφθεί στο δικαστήριο για 20 συκοφαντική δυσφήμιση, είναι απεριορίστο το δικαίωμά του για απόδειξη της αλήθειας του δυσφημιστικού γεγονότος, έστω και αν αφορά μόνον τον οικογενειακό ή ιδιωτικό βίο του δυσφημιζόμενου, και δεν υποχρεούται να τηρήσει για την απόδειξη της αλήθειας τη διαδικασία του ά. 326 παρ. 3 του ΚΠΔ. Και βέβαια το δικαστήριο έχει πάντοτε την υποχρέωση για αυτεπάγγελτη έρευνα της αλήθειας ή μη του δυσφημιστικού γεγονότος⁷³.

67. ΑΠ 1265/2003 ΝοΒ 2004,458, ΑΠ 546/2004 ΝοΒ 2004,622.

68. ΑΠ 1857/2010 ΠοινΔικ 14 (2011),1183.

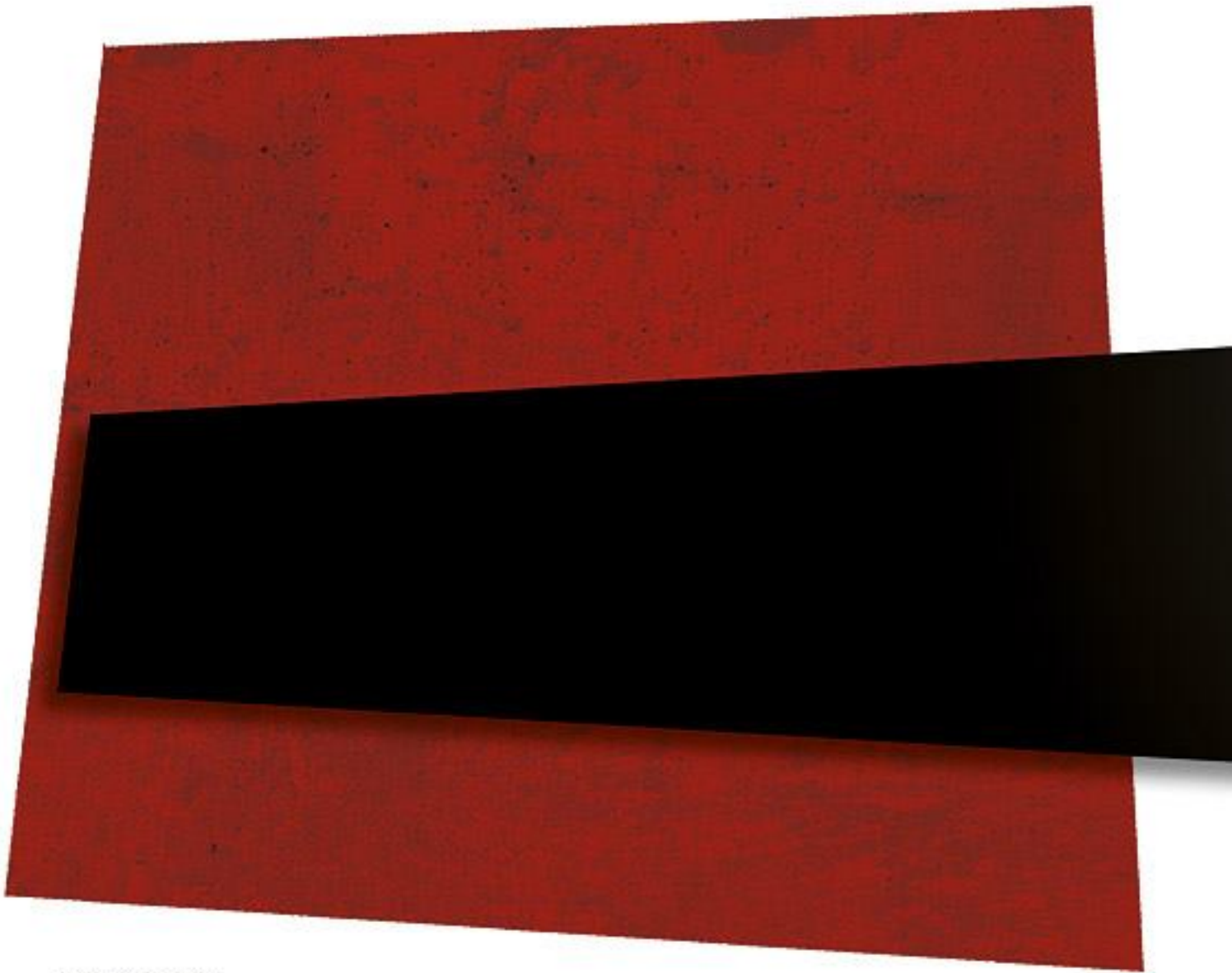
69. ΑΠ 2235/2008 ΠοινΧρ ΝΘ,827, ΑΠ 2058/2008 ΠοινΧρ ΝΘ,813, ΑΠ 217/2007 Πλογ 2007,174, με σχόλιο Μπέκα.

70. ΑΠ 1766/2010.

71. ΑΠ 781/2004 ΠοινΧρ ΝΕ,261.

72. ΑΠ 1862/1987 ΠοινΧρ ΛΗ,381.

73. ΑΠ 395/2013 ΠοινΧρ ΞΔ,351.

ISBN: 978-960-562-435-4

15406